

BIBLIOTÉKA EGYESÜLET

6722 Szeged, Kálvária sgt. I4.

Tel: 62/420-799

Adószám: I8479050-I-06

OTP: II735005-20535944

A Bibliotéka Egyesület könyvtári stratégiai terve 2016–2020

**Szeged
2016**

Kiindulási pont

A könyvtárak társadalomra, gazdaságra gyakorolt közvetlen és közvetett hatása jelentősen változott az elmúlt időszakban. Átalakult a könyvtárak működési feltételrendszere is. A könyvtári szolgáltatásokban – minden könyvtártípusnál – megfigyelhető a beiratkozottak számának és a kölcsönzéseknek a csökkenése, s az online használat növekedése. Pozitív tendencia, hogy a könyvtáraknak, mint közösségi tereknek, kiemelt fontosságúvá vált a közvetítő szerepe, és jelentősen emelkedett a könyvtári programokon résztvevők, az olvasásra nevelő foglalkozásokra jelentkezők és az IKT-hozzáférést igénylők száma. Emellett a helybeni személyes használat mérséklődése ellenére az emberek jelentős csoportja továbbra is fontosnak, a kulturális szféra alapintézményeinek tartja a könyvtárakat.

Helyzetelemzés

A Bibliotéka Egyesület a Csongrád Megyei SzMT Központi Könyvtárának és a Dél-alföldi Bibliotéka Könyvtár és Szaktájékoztató Központnak az utóda. Tagja a Területi Művelődési Intézmények Egyesületének, amely az egykori szakszervezeti kulturális intézményeket tömörítő, országos hatáskörű, közszolgálati feladatokat ellátó társadalmi szervezet.

Alapító okirata szerint a Bibliotéka Egyesület célja a kulturális örökség és hagyományok megőrzése, megóvása és ápolása, valamint megismertetése és népszerűsítése – nyilvános könyvtári szolgáltatás biztosítása és közművelődési tevékenység végzése útján.

A nyilvános könyvtári szolgáltatások bázisa a több mint 80.000 kötetes dokumentumállomány, a sokoldalú feltárást biztosító integrált könyvtári rendszer és az információtechnológia széles körű használata. A könyvtár szolgáltatásai: tájékoztatás, közhasznú információk nyújtása, dokumentumok kölcsönzése és helyben használata, ingyenes internet-hozzáférés, számítógép- és internet-használat oktatása, fénymásolás, szkennelés, nyomtatás.

Az utóbbi években az intézmény hagyományos könyvtári funkciója némileg halványabb lett. Ennek okai: olvasói kedv általános hanyatlása; szegedi nagykönyvtárak közelsége; a könyvkínálat és a könyvtárak végletes elszabadulása; a könyvvásárlásra fordítható összeg csökkenése.

Ezzel párhuzamosan az intézmény közösségi szintér jellege nagyon megerősödött. E folyamat spontán módon kezdődött azzal, hogy Szeged belvárosának két nagy művelődési háza bezárt. Az ily módon otthon nélkül maradó hobbi- és alkotó csoportok közül a Bibliotéka Egyesület többet befogadott. Később az egyesület már tudatosan törekedett arra, hogy hasonló közösségeket gyűjtsön maga köré. Ez a szándék egybeesett az olyan helyek iránti növekvő igénnyel, amelyek lehetőséget nyújtanak az önképzésre, önkifejezésre, a szabadidő hasznos eltöltésére. Így vált mára a Bibliotéka Egyesület könyvtára Szeged egyik közkedvelt közösségi terévé, az értékteremtés, -megőrzés és -közvetítés fontos helyszínévé. Az intézmény falai között naponta több százan fordulnak meg alkotói és előadói esteken, kiállításokon, tanfolyamokon, klubfoglalkozásokon.

Jövőkép

A könyvtárak évezredek tudására építve, a digitális kor igényeiből eredő szükségszerű változtatásokat végrehajtva a könyvtár társadalmi szerepe tovább erősödik a következő években. A szakképzett, segíteni tudó és akaró munkatársaival, korszerű szolgáltatásaival, jól kihasznált közösségi tereivel, színvonalas rendezvényeivel és folyton fejlődő számítógépes infrastruktúrájával a Bibliotéka Egyesület könyvtárnak nélkülözhetetlen szerep jut a helyi társadalom műveltségének, ezáltal az ország versenyképességének növelésében.

A könyvtár a belső terek átrendezésével, új bútorok, eszközök beszerzésével, innovatív ötletek alkalmazásával, a nyomtatott és elektronikus dokumentumaival, szolgáltatásaival és a könyvtárban működő csoportjaival alkotóműhellyé, közösségi terré, közösségi élménnyé, Szeged város kulturális életének meghatározó, megkerülhetetlen helyszínévé válik.

Küldetésnyilatkozat

A Bibliotéka Egyesület fő feladatának tekinti, hogy könyvtári gyűjteménye és szolgáltatásai révén minél kedvezőbb feltételeket biztosítson használói számára a magyar és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, a folyamatos önműveléshez, információs háttér nyújtson az állampolgári tájékozódáshoz, a közügyek intézéséhez, a közhasznú ismeretek megszerzéséhez és a vállalkozási tevékenységhez; elősegítse Szeged város történetének, kulturális, néprajzi hagyományainak, természeti értékeinek, gazdasági és társadalmi folyamatainak kutatását és bemutatását; helyet biztosítson az önművelést és a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló rendezvényeknek, civil szervezeteknek; hozzájáruljon a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségének növeléséhez.

A kitűzött célok megvalósítására törekedve: a könyvtár állományát folyamatosan, tervszerűen gyarapítjuk és sokoldalúan feltárjuk; a korszerű elektronikus eszközökre és forrásokra támaszkodva fejlesztjük az intézmény tájékoztató-információs szolgáltatásait; biztosítjuk más könyvtárak állományának elérését, közvetítjük szolgáltatásaikat a helyi felhasználókhoz; munkánk során folyamatosan figyelembe vesszük a könyvtárhasználók javaslatait, vizsgáljuk a használói szokásokat, s a felmerülő igényeknek megfelelően módosítjuk, bővítjük a könyvtár szolgáltatásait, javítjuk személyi és tárgyi feltételeit; összehangoljuk tevékenységünket, állománygyarapítási stratégiánkat a városban és térségében működő oktatási és közművelődési intézményekkel.

Környezet

A politikai környezet jelentősen változott, és várhatóan tovább változik az alábbiak figyelembe vételével:

- a hatályos jogszabályok és az államháztartási reform hatásai,
- az intézményi környezet átalakulása,
- a nemzeti intézmények: a közintézmény, közintézet, közfeladat újrafogalmazása,
- a hazai és uniós támogatási rendszer újrafogalmazása,
- az európai Unió és az európai információs társadalom könyvtárszakmai iránymutatásának követése.

A gazdasági jellemzők között fegyelemben kell venni:

- a konvergencia program várható hatása,
- a könyvtár állapota, költségvetési kondíciói függenek a mindenkori fenntartó gazdasági helyzetétől,
- folyamatos áremelkedés, energiaköltségek növekedése,
- dokumentumok árának növekedése,
- pályázatoknál az utófinanszírozás és a fenntartás nagyon nagy terhet ró a könyvtárra,
- a digitális és információs technológia egyre szélesebb körben való elterjedése, annak viszonylag alacsony áron való elérhetőségének biztosítása,

A társadalmi jellemzők változását okozzák:

- a reformok hatásai a könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő csoportokra,
- a kultúra árucikké válása,
- előtérbe kerül a szociális helyzet romlását előidéző problémákkal való foglalkozás, illetve a hátrányos helyzetű csoportok igényeinek kielégítése,
- az élethosszig tartó tanulás, az átképzés, a továbbtanulás szükségessége növeli a könyvtárak társadalmi szerepének fontosságát,
- a globalizáció erősödése közben felértékelődik a helyi értékek és tényezők szerepe,
- a könyvtárhasználó nemzetiségi rétegek tagjainak száma növekszik,
- a hazánkban letelepedő vagy ideiglenesen itt élő lakosság könyvtári és információs igényeinek kielégítése is megjelenik

Technológiai tendenciák

- folyamatos az információs, digitalizációs és kommunikációs technológia fejlődése, s ebből adódóan a könyvtárakra ható fejlesztési kényszer,
- a dokumentumok beszerzése, létrehozása, feldolgozása, szolgáltatása folyamatosan korszerűsödik, ezzel együtt nő a könyvtár épületétől független, ún. távoli elérések biztosításának jelentősége,
- fontos szempont az elektronikus tartalmakkal kapcsolatos szolgáltató-képesség kialakítása és fejlesztése is,
- az IKT fejlődés újfajta szakmai felkészültséget és rugalmasságot igényel, ezért fontos a könyvtárosok folyamatos szakmai továbbképzése

SWOT-analízis

A SWOT-analízis célja a közvetlen környezet és a belső helyzet részletes, jövőbe mutató elemzése. Az intézmény erősségeit, gyengeségeit mint belső tényezőket mutatja be, a lehetőségek és a veszélyek a külső tényezőket tárják fel.

Erősségek	Gyengeségek
A Bibliotéka Egyesület aktív, elismert szereplője a város kulturális életének. Nincs Szegeden a Bibliotéka Egyesület könyvtárával azonos profilú intézmény.	Szeged igen gazdag kulturális életében a Bibliotéka Egyesületnek extra erőfeszítéseket kell tennie, hogy érvényesülhessen.
A könyvtár a város forgalmas, központi helyén található, jó parkolási lehetőséggel. A könyvtár mindenki által megközelíthető.	Az egyesületnek az állami támogatás kiegészítéseképpen intenzív bevételtermelő tevékenységet (termek, irodahelyiségek bérbe

<p>Az épület nagyon régi, de összességében jó állapotú. A szokásos karbantartási, javítási munkák elvégzése nem okoz gondot.</p> <p>Nagy, patinás, hangulatos belső terek, modern világítással és bútorokkal – igen jó lehetőség a kényelmes helyben olvasásra és rendezvények tartására.</p> <p>A könyvtár pincéjének gördülőpolcos rendszere kiváló raktározási lehetőséget biztosít.</p> <p>Motivált, rugalmas, összeszokott dolgozói gárda.</p> <p>Az intézmény sikeresen veszi igénybe (kulturális) közfoglalkoztatottak munkáját.</p> <p>Nagy számú könyvtárhasználó, a sok rendezvény miatt még ennél is több látogató.</p> <p>Gazdag, igen jó alapokkal rendelkező dokumentumgyűjtemény.</p> <p>Jó informatikai eszközellátottság.</p> <p>Rendkívül sok és sokféle rendezvény.</p> <p>Állandó jelenlét a helyi sajtóban, jó kapcsolatok a városi médiával és kulturális intézményekkel.</p>	<p>adása) kell folytatnia, amit szinkronba kell hozni a könyvtári/kulturális szolgáltatásokkal.</p> <p>Néhány nagyszabású és időszerű felújítási munka meghaladja az egyesület erejét: utcafront renoválása, fűtésrendszer korszerűsítése.</p> <p>A kölcsönző helyiség világítása nem tökéletes, a szabadpolcos állomány az erőfeszítések ellenére még mindig zsúfolt egy kissé.</p> <p>A raktárban még mindig nagyon sok a selejtezésre váró dokumentum.</p> <p>Az állandó dolgozók létszáma alatta van az optimálisnak, a helyettesítés, szabadságolás problémás.</p> <p>A (kulturális) közfoglalkoztatás rendszere gyorsan változik, alig tervezhető.</p> <p>A látogatók között felülreprezentált az idősebb korosztály, a használat eltolódik a rendezvények látogatása és az internet-használat felé.</p> <p>Az utóbbi években kevesebb pénz jutott az állomány gyarapítására. A selejtezésre váró dokumentumok száma igen nagy.</p> <p>A felduzzadt IT-eszközpark fenntarthatósága hosszú távon bizonytalan.</p> <p>Nagyszabású és/vagy belépős rendezvények finanszírozásához hiányzik az anyagi keret, lebonyolításukhoz a munkaerő.</p> <p>A könyvtár honlapja a design szempontjából elavult.</p>
<p>Lehetőségek</p> <p>A felújítási munkálatokba a tulajdonos, a TEMI bevonása illetve pályázati források felkutatása.</p> <p>A legsürgetőbb épületgépészeti munka, a fűtéskorszerűsítés megkezdése, és lépcsőzetes lebonyolítása.</p>	<p>Veszélyek</p> <p>Az épület állagának romlása ronthatja a szolgáltatások minőségét.</p> <p>A működési és fenntartási költségek növekedése miatt veszélybe kerülhet a törvényben meghatározott feladatok végzése.</p>

<p>A minőségirányítási elvek szem előtt tartásával korszerűsíthető a szolgáltatási profil.</p> <p>Több dokumentum vásárlása, könyvadományok kérése, fölőspéldány-csere.</p> <p>A könyvtárközi kölcsönzésben rejlő lehetőségek kiaknázása, a szegedi nagy könyvtárak gyűjteményének erősségeit-gyengeségeit figyelembe véve a gyűjtőkör leszűkítése, specializálódás.</p> <p>Állománykivonás felgyorsítása és rendszeressé tétele.</p> <p>A fiatalokat is megcélzó olvasásnépszerűsítő rendezvények nagyobb számban való lebonyolítása.</p> <p>Az informatikai fejlesztések prioritása miatt lehet számítani újabb pályázati források megnyílására.</p> <p>Új partnerek, együttműködési lehetőségek, támogatók bevonása. A partnerség lehetőségeinek kiaknázása; nagy rendezvények más intézményekkel, szervezetekkel való közös lebonyolítása.</p>	<p>A (kulturális) közfoglalkoztatás programjának megszűnése, szünetelése komoly munkaerő-gondokat okozhat.</p> <p>Az intézmény funkciójának, szolgáltatásainak bővítéséhez nem lesz elegendő munkaerő.</p> <p>Az olvasási kedv tovább hanyatlik, a szabadidő eltöltésének igényes módjai veszítenek népszerűségükből.</p> <p>Az e-könyvek terjedése által jelentett kihívásokra nem találja meg a könyvtáros szakma az adekvát választ.</p> <p>A számítógépek üzemeltetése, karbantartása a jelenlegi anyagi kondíciók mellett hosszú távon nehézségeket okozhat.</p> <p>Az állami támogatás mértékének csökkenése.</p> <p>Pályázati lehetőségek számának csökkenése.</p>
--	---

A Bibliotéka Egyesület stratégiai céljai 2016–2020 között

Átfogó célok

A Bibliotéka Egyesület átfogó céljait a könyvtárügy hazai stratégiai céljaihoz igazodva határozza meg, a Bibliotéka Egyesület könyvtári munkájának középpontjában a használók szükségletei állnak, ezért kiemelt feladat, hogy közvetítsen minden olyan információt, amely nyilvános és a könyvtárhasználók érdekeit szolgálja, folyamatos cél a szolgáltatások alakítása és fejlesztése a használók igényeinek megfelelően, a velük folytatott kommunikáció és használói felmérések, kérdőívek alapján, a könyvtár minden szolgáltatását magas színvonalon, gyorsan, pontosan nyújtja, a könyvtári munka és háttérfeladatok végzése gazdaságosan, hatékonyan történik. Ki kell zárni az idővesztést, a belső, a háttérmunkák mind a szolgáltatási tevékenységet kell, hogy támogassák, a gazdasági és emberi erőforrások optimalizálása a felhasználók minél jobb kiszolgálása érdekében valójuk meg.

Általános célkitűzések

- Működésének legfontosabb jellemzője a használóközpontúság.
- A szolgáltatások szervezése a vonzáskörzetben élő emberek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében történik.
- A könyvtár az élethosszig tartó tanulás színtere.
- A könyvtár a nemzeti és nemzetközi kulturális értékek beszerzésének, őrzésének, a hagyományos és digitális feltárásának, közzétételének kulcsintézménye
- Hídszerepet tölt be a használók, tudás és művelődés, illetve a fejlett technológia között.
- A könyvtár a helyi közösség fontos találkozási pontja és élményteremtő helye.
- A könyvtárban dolgozók – a minőségbiztosítás szabályrendszerének keretében – magas szintű könyvtári szolgáltatásokat nyújtanak, gyorsan és rugalmasan alkalmazkodnak a legváltozatosabb használói elvárásokhoz.

A célok részletezése

Használók és szükségleteik

- Az információhoz való hozzáférés biztosítása, legyen az bármely területről származó
- kiemelt figyelem a nemzeti és a helyi kultúra dokumentumaihoz való hozzáférés biztosítására
- a felhasználók igényeinek folyamatos adatgyűjtéssel történő vizsgálata és mérése annak érdekében, hogy a szolgáltatások a felhasználók igényeinek megfelelően alakuljanak,
- web-alapú szolgáltatások kialakítása, működtetése, fejlesztése,
- használók képzése a magasabb színvonalú szolgáltatások megfelelő használatára,
- az olvasáskultúra támogatását célzó országos rendezvényekben való aktív részvétel, kiegészítve saját helyi programokkal,
- a felnőttképzés, átképzés, élethosszig tartó tanulás támogatása annak érdekében, hogy az egyén versenyképessége növekedjen, ami támogatja életminőségének javulását, foglalkoztatottságának fenntartását,
- kapcsolattartás oktatási intézményekkel, felnőttképzéssel, önkéntességgel, munkanélküliekkel foglalkozó szervezetekkel, intézményekkel, társadalmi szervezetekkel,
- az állampolgárok elektronikus ügyintézésének segítése
- a kulturális sokszínűség létrejöttének támogatása, a nemzetiségek kulturális fejlődésének elősegítése.

Szolgáltatások

- Szeged város kulturális törekvéseinek támogatása
- felhasználói képzések, a digitális írástudás terjesztése, támogatása,

- minőségi, gyors, pontos, megbízható szolgáltatások nyújtása a kölcsönzésben, tájékoztatásban, adminisztrációban,
- közhasznú, közcélú, közérdekű információk naprakész szolgáltatása,
- a minőségbiztosításnak megfelelő működés, a magas színvonalú munkavégzés és szolgáltatásnyújtás érdekében,
- kiemelt figyelem a hátrányos helyzetű könyvtárhasználók számára nyújtott szolgáltatások esetében,
- a könyvtár PR és marketing tevékenységének megszervezése, működtetése.

Hatékonyág, gazdaságosság

- Önkéntes munka és közfoglalkoztatás igénybe vételével a munkafolyamatok optimalizálása,
- többletforrások felkutatása,
- beszerzési források felülvizsgálata: gazdaságosabb szállítók, üzleti partnerek keresése,
- a beszerzési keret folyamatos vizsgálata,
- munkafolyamatok ésszerűsítése, rövidítése, gyorsítása, ellenőrzések bevezetése, teljesítmények folyamatos mérése,
- teljes körű szabályozottság kialakítása (szabályzatok, jelentések, teljesítmény és igényfelmérések, értékelések),
- a kommunikáció és marketing tevékenység kidolgozása, megvalósítása, értékelése.

Humánerőforrás menedzsment

- Minőségbiztosítás működtetése a magas színvonalú munkavégzés érdekében,
- felkészült, korszerű ismeretekkel rendelkező és barátságos személyzet a szolgáltatások közvetítéséhez,
- a céloknak megfelelő munkatársi gárda kialakítása.

Források optimalizálása

- A használók igényeire alapozott állományalakítási tevékenység folytatása,
- a beszerzési keret növelése és hatékonyabb felhasználása olcsóbb, gyorsabb beszerzési források felkutatásával,
- pályázati lehetőségek folyamatos keresése, maximális kihasználása,
- a dokumentum-ellátás javítása érdekében szoros együttműködés más könyvtárakkal,
- szponzorok, támogatók felkutatása,
- a minőségbiztosítás szerinti működés fenntartásához szükséges források megteremtése
- kiegyensúlyozott szervezeti működés biztosítása, munka hatékonyságának javítása.

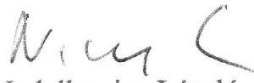
Tervezett fejlesztések

- IKT fejlesztések: számítógépek számának növelése, a meglévők korszerűsítése,
- a könyvtárárület és a berendezés korszerűsítése: fűtés, világítás, utcafront-vakolat, bútorok.

- az élethosszig tartó tanulás és az esélyegyenlőség elősegítése; szoros kapcsolat kialakítása a közoktatási intézményekkel az olvasás népszerűsítése érdekében: könyv- és könyvtárhasználatra nevelés, olvasásfejlesztés, tehetséggondozás, közösségi rendezvények szervezése.

Összegzés

A stratégiai tervezés eredményeként egyértelművé, világossá válik a könyvtár alapvető célja és az ahhoz vezető út. A stratégiai terv végrehajtásával erősödik a könyvtár szakmai szerepe, helye. Sikeres végrehajtás esetén a használók számának és elégedettségének növekedése várható. Mindezek alapján egyértelművé válik, hogy a könyvtár fenntartása, munkája és szolgáltatásainak korszerűsítése továbbra is rendkívül fontos. A jelen stratégiában leírtak szellemében a Biblioteka Egyesület minden vezetőjének és dolgozójának elkötelezett és tudatos magatartással, s a magyar könyvtárügy aktuális időszakra vonatkozó stratégiáját követve, el kell érnie, hogy korszerű, sokrétű és minőségi szolgáltatásokat nyújtó szervezetként szolgálhassa minden felhasználóját; kiemelten a Szeged városában élő embereket.

Nedelkovics László
könyvtárigazgató

Szeged, 2016. január 29.

Biblioteka Egyesület
6722 Szeged, Kálvária sgt. 14.
Adószám: 18-479050-1-06
Bank: 11735005-20535944
Telefon: 62-420-799